

LAUSUNTO KUNTALAIN HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSESTA

Khall § 215 *Valmistelija kunnanjohtaja Jukka Hillukkala, puh. 0400 517 380 tai jukka.hillukkala@perho.com.*

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa kuntalakiluonnoksesta viimeistään 26.8.2014 mennessä.

Valtiovarainministeriö pyytää erityisesti lausumaa seuraavista kysymyksistä:

- kunnan toiminnan käsitteestä (6 §)
- kunnan tehtäviä, järjestämisvastuuta ja palvelujen tuottamista koskevista ehdotuksista (7-9 §)
- kuntatalousohjelmasta (12 §)
- kuntavaalien ja valtuuston toimikauden alkamisen ajankohdan muuttamisesta (15 §)
- valtuuston kokoa koskevasta sääntelystä (16 §)
- osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä vaikuttamistoimielimiä kuten nuorisovaltuustoa koskevista ehdotuksista (5 luku);
- kunnan toimielinorganisaation ja johtamisen vaihtoehtoisista organisointitavoista (31, 34 ja 38 §)
- alueellisia toimielimiä koskevista ehdotuksista (37 §)
- kuntastrategiasta (39 §)
- kunnanhallituksen ja kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävistä (40 ja 41 §)
- johtajasopimuksesta (43 §)
- omistajaohjausta ja kuntakonsernin johtamista koskevista ehdotuksista (6 §, 47 -49 §)
- kuntien yhteistoimintaa koskevista ehdotuksista (8 luku)
- luottamushenkilöiden vaalikelpoisuuteen ehdotetuista muutoksista, erityisesti kunnanhallituksen osalta tytäryhteisöjen hallituksen jäseniä ja puheenjohtajistoa koskevista ehdotuksista (74 § 1 ja 4 mom.)
- päätoimisen ja osa-aikaisen luottamushenkilön asemaa ja luottamushenkilön oikeutta saada vapaata työstään koskevista ehdotuksista (81 ja 82 §)
- sidonnaisuuksien ilmoittamisesta (85 §)
- kunnallisen puoluerahoituksen läpinäkyvyyttä koskevista ehdotuksista (19 § 2 mom. ja 83 § 3 mom.)
- otto-oikeuden rajaamisesta kunnanhallitukselle (93 §)
- toimielinten sähköisiä päätöksentekotapoja koskevista ehdotuksista (99 - 101 §) sekä kunnan ilmoitusten, kunnan toimintaa koskevien tietojen ja pöytäkirjojen julkaisemisesta tietoverkossa (109 ja 110 §, 141 §)
- alijäämän kattamisvelvollisuudesta määräajassa ja alijäämän kattamisvelvollisuuden ulottamisesta kuntayhtymiin (111 §)
- erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän arviointi-menettelyistä (119 ja 120 §)
- tarkastuslautakuntaa koskevista ehdotuksista (122 §)
- tilintarkastuksesta (123 §)
- tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajien tietojensaantioikeudesta (125 §)
- kunnan toimintaa markkinoilla koskevista ehdotuksista kuten kunnan myöntämien lainojen, takausten sekä vakuuksien rajoittamisesta, kunnan kiinteistön luovutuksesta ja julkisen palvelun velvoitteesta (15 luku) sekä lakiluonnoksen rakenteesta ja siirtymäsäännöksistä.

Lausuntoa antavien kuntien toivotaan sisällyttävän omiin lausuntoihinsa kunnassa

toimivien nuorisovaltuustojen tai muiden nuoria edustavien tahojen näkemyksiä.

Kuntalakiluonnos jaetuissa asiakirjoissa.

Lisätietoja asiasta/päätöksestä antaa kunnanjohtaja Jukka Hillukkala, puh. 0400 517 380 tai jukka.hillukkala@perho.com.

Ehdotus: Kunnanhallitus antaa seuraavan lausunnon kuntalakiluonnoksesta:

- kunnan toiminnan käsitteestä (6 §)

Toiminnan käsite selkeästi esitetty, mutta nykyistä laajempi käsite (sisältää osallistumisen kuntien yhteistoimintaan). s. 151-2.

- kunnan tehtäviä, järjestämisvastuuta ja palvelujen tuottamista koskevista ehdotuksista (7-9 §)

On erittäin hyvä, että lakiesitykseen on avattu ja määritelty järjestämis- ja tuottamisvastuu. Sen sijaan järjestämisvastuusta automaattisesti seuraavaa rahoitusvastuuta jouduttaneen tarkastelemaan uudelleen sote-järjestämislakiratkaisun myötä. Mitä sote-uudistuksessa tarkoitetaan lakitermillä kunta "vastaa" tehtäviensä rahoituksesta?

Lisäksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisessa on myös pienten kuntien peruspalvelutuotannolle säilytettävä mahdollisuudet. Rahoituserä (= sote-palvelutuotannon rahoitus) on pidettävä pienten kuntien tase-eränä, joka luo edellytykset pienille kunnille ylläpitää maksuvalmiutensa. s. 152 - 155

- kuntatalousohjelmasta (12 §)

Kuntatalousohjelma korvaa voimassaolevan peruspalveluohjelmamenettelyn.

Kuntatalousohjelmassa arvioidaan kuntien toimintaympäristö, palveluiden kysynnän ja kuntien tehtävien muutokset sekä tehdään arvio kuntatalouden kehityksestä. Olisi hyvä päästä pitkäjänteiseen kuntatalousohjelmaan. Perustuslain suojaaman rahoitusperiaatteen toteutumisen kannalta on tärkeää, että kaikki ministeriöt sitoutuvat kuntatalouden tasapainottamiseen. Lisäksi Suomen Kuntaliitto tulee ottaa tasavertaiseksi kuntatalousohjelman valmistelijaksi ministeriöiden kanssa. s. 156

- kuntavaalien ja valtuuston toimikauden alkamisen ajankohdan muuttamisesta (15 §)

Kunnan hallinto perustuu jatkuvuuden periaatteelle ja kauden aikaistaminen ei tunnu tarkoituksenmukaiselta.

Lisäksi EU-parlamenttivaalien viisivuotiskautta tulisi harkita myös kunnallisvaalien pitoajaksi, jolloin kahdet vaalit voitaisiin yhdistää samanaikaiseksi. s. 160

- valtuuston kokoa koskevasta sääntelystä (16 §)

Selkeä esitys, paikallisdemokratia toteutuu. s. 161

- osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä vaikuttamistoimielimiä kuten nuorisovaltuustoa koskevista ehdotuksista (5 luku);

On hyvä, että lain yhteen lukuun kootaan ne säännökset, joilla demokratian ja kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet saadaan parhaalla mahdollisella tavalla toteutumaan. Lain lähtökohtana tulee olla asukkaiden oikeudet ja kuntalaisten tasavertaiset osallistumismahdollisuudet. Pienten kuntien näkökulmasta uusien toimielimien perustaminen on kuitenkin tarpeeton. s. 162

- kunnan toimielinorganisaation ja johtamisen vaihtoehtoisista organisointitavoista (31, 34 ja 38 §)

Selkeintä olisi nykylainsäädännön mukaan mahdollistaa erilaisten mallien kehittäminen ja käyttöönotto nostamatta mitään mallia erityisesti lain kirjaimen tasolle. s. 175-

- alueellisia toimielimiä koskevista ehdotuksista (37 §)

Lähidemokratian turvaaminen on tärkeää sekä päätöksenteossa että budjettivaltaa

käytettäessä. s. 177

- kuntastrategiasta (39 §)

On hyvä, että kuntastrategia on lakisääteinen ja, että se tulee tarkistaa vähintään kerran valtuuston toimikaudessa, mutta ei ole järkevää ohjata liikaa strategian sisältöä, koska se estäisi luovuuden. s. 179

- kunnanhallituksen ja kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävistä (40 ja 41 §)

Laissa tullaan selkiyttämään eri tahojen tehtävät. On tärkeää, että laissa tai perusteluteksteissä selkeästi erotetaan viranhaltijalle kuuluva kunnan operatiivinen johtaminen ja valmistelu luottamishenkilöille kuuluvasta poliittisesta päätöksenteosta. s. 180-

- johtajasopimuksesta (43 §)

Johtajasopimuksen käyttöön ottaminen selkeyttää työnjakoa eri tahojen kesken sekä helpottaa konfliktitilanteiden ja erimielisyyksien ratkaisemisessa. Johtajasopimuksen hyväksyntää valtuustolla ei pidä lainsäädännöllä määrittää, vaan kunnalla on oltava mahdollisuus hyväksyä sopimus myös kunnanhallituksessa. s. 183

- omistajaohjausta ja kuntakonsernin johtamista koskevista ehdotuksista (6 §, 47 -49 §)

On hyvä, että laissa ohjataan kuntia käyttämään omistajaohjauksellisia keinoja. Lakiesitys mahdollistaa omistajaohjauksen avulla vaikuttaa konserniyhteisöjen toimintaan. s. 185 - 190

- kuntien yhteistoimintaa koskevista ehdotuksista (8 luku)

8 luvun viesti kuntien yhteistoiminnasta on yksiselitteinen: "Kunnat ja kuntayhtymät voivat sopimuksen nojalla hoitaa tehtäviään yhdessä". s. 190

- luottamushenkilöiden vaalikelpoisuuteen ehdotetuista muutoksista, erityisesti kunnanhallituksen osalta tytäryhteisöjen hallituksen jäseniä ja puheenjohtajistoa koskevista ehdotuksista (74 § 1 ja 4 mom.)

Vaalikelpoisuutta koskevien säännösten tiukentaminen ja täsmentäminen on hyvä sekä aiheellinen asia.

Kunnanhallituksen toimintakyky tehdä toimintaympäristön muutosten edellyttämiä rakenteellisia kehittämispäätöksiä paranisi, mikäli kunnan oma henkilöstö rajattaisiin pois kunnan talouden ja hallinnon vastaavista toimielimistä. Henkilöstön asiantuntijuus kuullaan. s. 201 - 204

- päätoimisen ja osa-aikaisen luottamushenkilön asemaa ja luottamushenkilön oikeutta saada vapaata työstään koskevista ehdotuksista (81 ja 82 §)

Sääntely on kuntalaissa uusi ja se on hyvä sekä tarpeellinen. s. 204 - 205

- sidonnaisuuksien ilmoittamisesta (85 §)

Sidonnaisuuksien ilmoittaminen tuo tehtävien hoitamiseen ja hallintoon läpinäkyvyyttä sekä avoimuutta. s. 208

- kunnallisen puoluerahoituksen läpinäkyvyyttä koskevista ehdotuksista (19 § 2 mom. ja 83 § 3 mom.)

Tämä tuo järjestelmään lisää kaivattua läpinäkyvyyttä.

- otto-oikeuden rajaamisesta kunnanhallitukselle (93 §)

Tämä heikentää kunnanhallitusta alempien toimielinten päätöksentekovaltaa. s. 214

- toimielinten sähköisiä päätöksentekotapoja koskevista ehdotuksista (99 - 101 §) sekä kunnan ilmoitusten, kunnan toimintaa koskevien tietojen ja pöytäkirjojen julkaisemisesta tietoverkossa (109 ja 110 §, 141 §)

Aiheellinen säädös tietotekniikan käytön lisäämiselle ja tiedon saamisen

helpottamiseksi. s. 216 - 219

- alijäämän kattamisvelvollisuudesta määrääjassa ja alijäämän kattamisvelvollisuuden ulottamisesta kuntayhtymiin (111 §)

Pykälässä täsmennetään hyvin määrääjat ja kattamisvelvollisuudet. Kuntayhtymien alijäämien kattamissäännöksiin on syytä lisätä menettely, jossa kuntayhtymä velvoitetaan toisen alijäämäisen tilinpäätöksen jälkeen valmistelemaan osakaskuntien johdolla alijäämän kattamisen edellyttämät toimenpiteet. s. 219

- erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän arviointimenettelyistä (119 ja 120 §)

On hyvä, että vaikeuksissa oleva kunta yhdessä valtion kanssa selvittää kunnan mahdollisuudet turvata lainsäädännölliset palvelut. s. 222 - 226

- tarkastuslautakuntaa koskevista ehdotuksista (122 §)

Lakiesitys on selkeä ja hyvin perusteltu. s. 226

- tilintarkastuksesta (123 §)

Hyvä esitys, tarkastuskausi menee yli valtuustokauden. s. 228

- tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajien tietojensaantioikeudesta (125 §)

Tietojensaantioikeus on aiheellinen ja perusteltu. s. 231

- kunnan toimintaa markkinoilla koskevista ehdotuksista kuten kunnan myöntämien lainojen, takausten sekä vakuuksien rajoittamisesta, kunnan kiinteistön luovutuksesta ja julkisen palvelun velvoitteesta (15 luku) sekä

Esitetty säätely selkeyttää nykyistä tilannetta ja on hyvin perusteltu. s. 232

- oikaisuvaatimus ja kunnallisvalitus

Nykysäännöksillä menetetään pahimmassa tapauksessa jopa laajoja ihmisjoukkoja palvelevia, kokonaisia hankkeita yksittäisen ihmisen aiheettoman valituksen johdosta pitkien käsittelyaikojen vuoksi. Tämän ongelman vähentämiseksi on käytettävissä muun muassa seuraavia keinoja: asianosaisen käsitteen rajaaminen, valituskiellon ja valituslupamenettelyn laajentaminen, aiheettoman valittajan taloudellisen vastuun lisääminen ja takuuajojen säätäminen hallintolainkäyttöprosessille. s. 239 -

- lakiluonnoksen rakenteesta ja siirtymäsäännöksistä.

Lain voimaantulo kokonaisuudessaan on järkevä siirtää vuoden 2017 alkuun. Tällöin Kuntalaki pystytään synkronoimaan yhteen erityisesti sote- ja myös valtiosuuslainsäädännön kanssa. On huomioitava, että kuntalakiluonnos on valmisteltu pitkälle tietämättä sote-lainsäädännön sisältöä. Sote-uudistus tulee vaikuttamaan voimakkaasti kuntien rooliin ja tehtäviin. s. 245

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin.

Merkittiin, että kh:n II vpj. Helena Poranen saapui kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana klo 18:38.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa:

Perhossa 25.8.2014

Armi Kirvesmäki
pöytäkirjanpitäjä

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Muutoksenhakukielto ja sen peruste	Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalain 91 §:n nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.
---------------------------------------	--